

Gasteizen, 2009ko apirilaren 23an

Andres Urrutia euskaltzainburua,
Beñat Oihartzabal, euskaltzainburuordea,
Xabier Kintana, idazkaria,
Jose Luis Lizundia, diruzaina,
Andres Iñigo, Jagon sailburua,
Sagrario Aleman,
Adolfo Arejita,
Aurelia Arkotxa,
Patxi Goenaga,
Jean Haritschelhar,
Joseba Lakarra,
Emile Larre,
Miren Lourdes Oñederra,
Txomin Peillen,
Andoni Sagarna,
Patxi Salaberri,
Ibon Sarasola,
Ana Toledo,
Joan Mari Torrealdai,
Patxi Uribarren,
Xarles Videgain,
Xarriton, Piarres
eta Mikel Zalbide euskaltzainak

Pello Telleria idazkariordea, Juan Jose Zearreta eta Jose Antonio Aduriz, zegozkien gaitan.

Ezin etorriak eta ahalak: Pello Salaburuk, ahala Jean Haritschelharri; Bernardo Atxagak, ahala A. Urrutiari; Miren Azkaratek, ahala P. Goenagari; Jean-Louis Davantek, ahala Txomin Peilleni; Patxi Zabaletak, ahala A. Iñigori. Lourdes Oñederrak bilkura amaitu baino lehen joan beharragatik, ahala Aurelia Arkotxari.

Batzarra arratsaldeko 16:30ean hasi da Gasteizko Canciller Ayala hotelean, ezkerreko zutabeen ageri diren euskaltzainak bertan direla.

1. Aurreko batzarren aktak. Idazkariak adierazi duenez, ez da oharrik jaso eta beraz, martxoko osoko batzarren akta ontzat eman da.

Martxoan Urkiolan egin ziren XVI. Barne Jardunaldien akta gaur banatu da.

2. Bilera hasi aurreko oharra Euskaltzainburuak, aretoan bilduriko euskaltzainak agurtu ondoren, ahoz honako oharrok egin ditu:

2.1. Xarles Videgaini ongietorria. Euskaltzainburuak ongi etorria eman dio Xarles Videgain euskaltzain berriari.

2.2. Batzarraren iraupenaz. Euskaltzaindiaren batzarra gaur arratsaldean eta bihar goizean (11:00 arte) egingen da, ondoren Arabako Foru Aldundira ageriko bilkurara joateko.

3. Eskuardekoak

3.1. Literatura Sari Nazionalerako epaimahaikideak izendatzea

Urtero bezala, Espainiako Gobernuaren Kultura Ministerioak Euskaltzaindiari Literatura Sari Nazionaletarako epaimahaikideak izenda ditzala eskatu dio. Euskaltzaindiaren Zuzendaritzaren proposamena hauxe izan da:

Letrak: Andres Urrutia

Olerkigintza: Sebastian Garzia Trujillo

Narrazioa: Jon Kortazar

Saiakera: Xabier Alzibar

Antzerkia: Patri Urkizu

Haur Literatura: Maria Jose Olaziregi

Itzulpenerako ez da inor izendatu.

Proposamena ontzat eman dira.

3.2. Txillardegiren omenaldiaz

Jose Luis Alvarez Enparantza «Txillardegi» euskaltzain urgazleari omenaldia egiteko asmoz, *Bat* soziolinguistika aldizkariaren proposamena jaso da, bertan parte hartzeko baldintzekin. Baldintza horiek euskaltzainen artean banatu dira.

3.3. Erkidegoetako irrati-telebistak beste erkidegoetan entzun eta ikusi ahal izateko eskaria.

Itzalketa digitala dela eta, une jakin batetik aurrera ezingo da irrati edo telebista autonomikoen emanaldirik ikusi beste erkidegoetatik. Hori dela eta, *Acció Cultural del País Valenciá* elkartearen eskaria jaso da, aurrerantzean ere irrati-telebista autonomikoen emanaldiak beste autonomi erkidegoetan ere entzun eta ikusi ahal izateko neurriak jar daitezzen, eta horretarako atxikimendua eskatuz. Eskariari atxikimendua ematea erabaki da.

3.4. Euskal Telebistarekiko hitzarmena

Euskaltzaindiak Euskal Irrati Telebistarekin sinatu berri duen hitzarmenari esker, horko emanaldietan erabiliriko testuak eta materialak Euskaltzaindiaren Lexiko-behatokian erabili ahalko dira. Horren xehetasunak A. Sagarnak azaldu ditu.

3.5. Maiatzeko batzarrak

Euskaltzaindiaren hurrengo osoko batzarra maiatzaren 29an, goizeko 12,30ean izanen da Bilbon, arratsaldean segitzekoa. Biharamunean, goizeko 10,30ean Arratzuko elizan Joseba Lakarraren sarrera-hitzaldia izango da, J. A. Arana Martijak erantzutekoa.

4. Barne Erregelaren aldaketak

Oharrik jaso gabeko artikulua, hasieratik, guztien adostasuna zegoenez gero, besterik gabe ontzat eman dira. Ondoren, ohardun artikulua banan-banan berrikusi dira.

4.1. Aldaketei eginiko oharrak

Barne Erregelak aldatzeko proposamenek, hiru ohar multzo jaso dituzte: P. Goenagak, M. Azkaratek eta M. Zalbidek, zeinek bere kontutik aurkeztuak.

- 1.11. art. P. Goenagak proposatua. Ontzat eman da.
- 1.12. art.- M. Zalbidek proposatua. Hau ere ontzat eman da.

P. Xarritonek berorren zuzenketaren euskara kritikatu du. Zalbidek azalpena eman dio, bai artikulua mamiaz eta bai formaz ere. I. Sarasolak zuzen iritzi dio Zalbideren testuari eta uste du bakoitzaren euskararen on-tzarrez mintzatzea galarazi beharko litzatekeela.

- 4.2. eta 4.3. art.- P. Goenagak eskatu du aldatzea, euskalkien ordezkotasuna zalantzan jarritz. Lizundiak esan du ezin dela hori egin, euskaltzainen lurralde ordezkotasuna Estatutuetan jarria dagoelako, eta arazo juridikoak sorraz litzakeelako. Goenagak bere ikuspuntuak adierazi ditu, amore emateko prest badago ere, ez dagoela guztiz ados esanez. Oraingoz aldaketarik ez egitea erabaki da.
- 11. 6.art. P. Goenagaren aldaketa onartu da.
- 35. art. P. Goenagaren aldaketa onartu da.
- 36. art. P. Goenagaren aldaketa onartu da.
- 37. art. P. Goenagaren aldaketa onartu da.
- 52. art. P. Goenagaren aldaketa onartu da.

- 53. art. M. Zalbideren aldaketa onartu da.
- 54. art. P. Goenagak eta M. Zalbidek aldatzeko eskatu dute. M. Zalbideren aldaketarekin onartu da.

4.2. Artikulu berria txertatzea, egitasmoen arteko kudeaketa-koordinazioa bideratzeko.

A. Sagarnak *ikertegi* hitzaren erabileraz eta esanguraz argibideak eman ditu.

M. Zalbide egitasmoen arteko kudeaketa-koordinazioa lortzeko moduz luze mintzatu da. P. Goenagak ere erreparoa jarri ditu. J. L. Lizundiak bere adostasun-desadostasunak agertu ditu. P. Goenagaren aldaketa-proposamena botoetara eramanda, honako emaitzak izan dira: P. Goenagaren proposamenaren alde (ezer ez aldatzea): 3 boto; M. Zalbide eta zuzendaritzaren arteko testu adostuaren alde: 17; abstentzioak: 4.

4.3. Atal berriaren edukia

- 57. 6. eta 57.8. art. M. Azkarate, P. Goenaga eta M. Zalbideren oharrak ontzat eman eta moldatu dira.
- 59.9., 59.10. eta 59.11 art. Ontzat eman dira, eta P. Goenagaren eta M. Azkarateren oharrak kontuan izanda, «nahitaezkoa»ren ordez, «lekurik egokiena» jarritz.
- 87. art. P. Goenaga eta B. Oihartzabalen oharrak onarturik, «erredakzio batzorde»ren ordez, «erredakzio kontseilu» jarritz eta «kontseilukideak» hitza erabiliz, testua ontzat eman da.

4.4. Sariak

M. Azkarateren oharra ontzat emanda, Euskara saria irabazi duten pertsona juridikoak ez dira ohorezko euskaltzain izango. P. Goenagak lehen artikuluari egindako oharra, «emango ditu»ren ordez «eman ditzake» jartzea ontzat eman da.

M. L. Oñederrak galdetu du ea beste akademiek saririk ematen duten. Baietz erantzun dio Lizundiak, bai Akademia Galegoak, bai Katalanak eta bai Espainiolak ere.

B. Oihartzabalek eta J. Lakarrak eskaturik, saria lortzen duen pertsona fisikoa edo juridikoa ez da besterik gabe euskaltzain ohorezko izango.

Webguneari buruzko artikulu proposamena dela eta, A. Toledok esan du kontraesan bat agertzen dela, eta «bartzertu gabe» dakarren esaldia ez dela egokia.

J. L. Lizundiak beste aditz bat jartzea eskatu du. *Eusker*a aldizkari ofiziala dela eranstea proposatu du euskaltzainburuak. Ontzat eman da.

4.5. Ahala Idazkariari

Barne Erregeletan egin diren aldaketa eta gehiketak kontuan izanik, Idazkariari ahal eman zaio, batetik, artikulua behar bezala ordenatzeko eta bestetik, idazkera bateratzeko.

5. *Euskaltzaindiaren Hiztegia: adierak eta adibideak* batzorde ahaldundua

Ez du oharririk jaso eta, beraz, ontzat eman da horretarako Batzorde ahaldundua antolatzea.

6. Hiztegi Batua (2. itzulia) batzorde ahaldundua

Oharrak bidaltzeko epearen barruan ondokoak jaso dira:

J. L. Davantek orain arteko prozeduraren akatsak salatu ditu, eta, prozedura azkartzeko, hemendik aurrera proposatzen diren aldaketak ondo iruditzen zaizkio.

M. Azkaratek ere ongi dakusa batzorde ahaldundua eratzea.

J. L. Lizundiak pozgarri deritze Davanten eta Mirenen proposamenei, erakusten duten adostasunagatik. Bestetik, euskaltzain berak gogorarazi du L.Villasante euskaltzainburu izan zenean ere, *Bizkaiko aditz laguntzaile batua* horrelako ordezkaritza legislatiboaren bidez onartu zela.

Pello Salaburuk bere desadostasuna azaldu du proposatzen den aldaketari buruz, aurretik, berari eta J. A. Adurizi kontsultatu ez zaielako. Gaizki dago, bere ustez, talde-burua aldatzea eta bera botorik gabe uztea. Hilabete bat atzeratzea eskatzen du.

Andoni Sagarnak P. Salaburuk bere erantzunean eginiko aipamen batzuk argitu ditu, salaketa bera ere gezurtatuz. J. Haritschelharrek, halaber, P. Salaburuk salaturiko atzerapenak argitu eta azaldu nahi izan ditu.

Euskaltzainburuak argitu duenez, proposamena Zuzendaritzak egiten du, eta horixe besterik ez da: proposamena, interesatuen artean aztertzea. P. Salaburuk eskaturiko hilabeteko atzerapena onartu da.

Era berean, desadostasunak konpontzeko, Zuzendaritzak hau proposatu du: oraingo Hiztegi Batua (2. itzulia) batzordeko kide guztiak (lauak) maiatzean bilerara deitzea, apirilaren osoko batzarraren ondoren, haien iritzia entzuteko;

Zuzendaritzako guztiak ere gonbidatuko dira bilera horretara, nahi duena joan dadin. Ontzat eman da. Edonola ere, oraingo prozedura aldatzean akordioa izan da, eraginkorragoa izan dadin.

7. Batzorde eta egitasmoen organigrama

Euskaltzainburuak banatu den organigrama azaldu eta euskaltzainek eginiko galderei erantzun ondoren, testua ontzat eman da.

Batzarra 20:45ean eten da, bihar, areto berean segitzeko.

Andres Urrutia,
euskaltzainburua

Xabier Kintana,
idazkaria

Gasteizen, 2009ko apirilaren 24an

Andres Urrutia euskaltzainburua,
Beñat Oihartzabal, euskaltzainburuordea,
Xabier Kintana, idazkaria,
Jose Luis Lizundia, diruzaina,
Andres Iñigo, Jagon sailburua,
Sagrario Aleman,
Adolfo Arejita,
Aurelia Arkotxa,
Jean Haritschelhar,
Joseba Lakarra,
Emile Larre,
Miren Lourdes Oñederra,
Txomin Peillen,
Andoni Sagarna,
Patxi Salaberri,
Ana Toledo,
Patxi Uribarren,
Xarles Videgain,
Piarres Xarriton, eta
Mikel Zalbide euskaltzainak

Pello Telleria idazkariordea, Juan Jose Zearreta eta Jose Antonio Aduriz, zegozkien gaitetan.

Ezin etorriak eta ahalak: Bernardo Atxagak, ahala A. Urrutiari; Miren Azkaratek, ahala P. Goenagari; Joan Mari Torrealdaik, ahala A. Sagarnari, eta Patxi Zabaletak, ahala A. Iñigori.

Batzarra goizeko 9:05ean hasi da, Gasteizko Canciller Ayala hotelean, ezkerreko zutabearen ageri diren euskaltzainak bertan direla.

1. Hasi aurrekoak. Atzoko bilerari jarraikiz, Euskaltzainburuak egungo goizeko programa gogorarazi du. Jendaurreko ageriko bilkura eguerdiko 12etan izanen da Batzar Nagusien egoitzan, jendaurreko bilkuran.

2. Exonomastika. Europako hiriak: J. L. Lizundiak Europako hirien zerrenda aurkeztu du, jada onartua. Tx. Peillenek exonimo batzuen fonetikaz argibideak eskatu ditu. Lizundiak erantzun dio hori kontuan izanda, laster argibide batzuk publikatuko direla, aholku gisa. A. Sagarnak atzerriko

toponimo batzuen ebakiera bera ere grabaturik eman daitekeela esan du. Hala egitea onartu da.

3. Hiztegi Batua (2. itzulua)

Pello Salabururen ezin etorriaz, J. A. Aduriz idazkariaren gidaritzapean *euforia-tik esajerazio*–rainoko hitzak ikusi, eztabaidatu eta onartu dira.

Euklidear moduko adjektibo eratorriak onartzeko komenientzia aipatu eta berretsi da.

4. Hurrengo batzarrak

Hurrengo batzarra Bilbon izango da maiatzaren 29an. Biharamunean Arratzun (Bizkaian) J. Lakarraren sarrera-hitzaldia izanen da.

5. Banatzeak

Ondoko liburuak banatu dira:

- *Artzain Beltzaren Neurtitzak*. Zalduby. Euskaltzainak 5. Henri Duhauk presatua.
- *Antonio Arrue: Idaztiak eta hitzaldiak*. Euskaltzainak 5. Antonio Zavalak presatua.
- *Biziaren Hiztegiak*. Txomin Peillen. Euskaltzainak 7.
- *Zuberoako literatura*. Jean-Louis Davant. Euskaltzainak 9.
- *Euskera* 2008, 1.
- Sagrario Alemanen sarrera-hitzaldia (separata).
- Aurelia Arkotxaren sarrera-hitzaldia (separata).
- *Gasteizko Toponimia*-ri buruzko bi liburukiak.

Batzarra 11,05ean amaitu da.

Andres Urrutia,
euskaltzainburua

Xabier Kintana,
idazkaria

Ageriko bilkura

Gasteizen, 2009ko apirilaren 24an.

Apirilaren 24an, eguerdiko 12:00etan, Euskaltzaindiak ageriko bilkura egin du Gasteizen, Arabako Foru Aldundian, 90. urteurreneko ospakizun bezala.

Ageriko bilkuran bildu dira:

- Andres Urrutia, euskaltzainburua; Beñat Oihartzabal, buruordea; Xabier Kintana, idazkaria; Jose Luis Lizundia, diruzaina; Andoni Sagarna, Iker sailburua; Andres Iñigo, Jagon sailburua; Sagrario Aleman, Adolfo Arejita, Aurelia Arkotxa, Pierre Charritton, Patxi Goenaga, Jean Haritschelhar, Joseba Lakarra, Emile Larre, Miren Lourdes Oñederra, Txomin Peillen, Patxi Salaberri, Ana Toledo, Patxi Uribarren, Xarles Videgain eta Mikel Zalbide euskaltzain osoak. Ezin etorria adierazi du Jean-Louis Davantek.
- Jose Antonio Aduriz, Gorka Aulestia, Ricardo Badiola, Patxi Galé, Pruden Gartzia, Aingeru Ibisate, Peli Martin Latorre, Jesus Mari Makazaga, Manu Ruiz Urrestarazu, Pello Telleria eta Juan Jose Zearreta euskaltzain urgazleak. Ezin etorria adierazi dute Xabier Erdoziak eta Jose Mari Etxebarriak.
- Jose Antonio Gonzalez Salazar, Elena Martínez de Madina eta Roberto Gonzalez de Viñaspre batzordekideak.
- Juan Jose Galdos, Montserrat Ocio eta Zuriñe Rescalvo Gasteizko Toponimia lantaldekide ohiak.
- Amaia Okariz eta Itziar Rekalde Euskaltzaindiko langileak.

Juan Antonio Zarate Arabako Batzar Nagusietako lehendakaria eta Xabier Agirre ahaldun nagusia ondoan zituela, Andres Urrutia euskaltzainburuak

Euskaltzaindiak Araban duen presentzia aldarrikatu du: «Erakunde arabarra gara eta Euskal Herri osoa hartzen duen erakundea ere bagara, euskararen inguruan». Orobat, eskerrak eman ditu euskaltzainburuak: «Euskaltzaindiaren ibilbidea urte luzeetan ahalbidetu duten agintariei nahiz gizarte arabarrari; eskerrak zuei, egun honetan Euskaltzaindiari laguntzera etorri zareten guztioi, eta gerorako gonbita: lan egin dezagun guztiok elkarrekin, euskararen eta euskal kulturaren alde, Araban, Euskal Herrian eta mundu osoan».

Bai Batzar Nagusietako lehendakariak, bai eta Xabier Agirre ahaldun nagusiak ere, Akademiaren lana goraiatu dute eta euren instituzioak euskararen alde egiten ari diren lana nabarmendu nahi izan dute, baina baita hiritar guztiena ere. «Eskerrak –esan du Agirrek– euskara ikasi eta irakatsi duten guztiei, eta eskerrak euskara eguneroko tresna bihurtzen duten arabar guztiei».

Patxi Uribarren

Patxi Uribarrenek euskarak Araban izan duen ageriko bilakaera historikoari buruzko gogoeta egin du. Historikoki, etxebizitzak hirietan bilduta egoteak, inmigrazioak eta gaztelerazko eskolatzak euskararen garapena mugatu dute. Horrek ezin ezkuta dezake, halere, Araba euskalduna izan zela. Lazarraga, Betolaza, Barrutia edota Ulibarri idazleen lekukotza, horren adierazgarri.

Haien lanari jarraiki, XX. mendean auskara sustatzeko ekinean jardun dutenak gogora ekarri ditu Uribarrenek, gaurko eguneko ikertzaile eta sortzaileen lana ahaztu gabe. Horrekin guztiarekin, etorkizunari begira, erronka nagusiak zertan diren aipagai izan ditu: euskal guneak zaindu, irakaskuntzari laguntzeko beste tresna batzuk garatu, helduen euskalduntzea indartu...

Manu Ruiz Urrestarazu

Arabako toponimiaren azterketa xumea egin du bere mintzaldian Ruiz Urrestarazu Arabako ordezkariak, eskualdetik eskualdera dauden alde eta berezitasunak nabarmenduz. Geografiaren arabera, Nafarroa, Gipuzkoa zein Bizkaiko euskalkien eragina antzeman daitekeen arren, arabar toponimiak izaera propio eta aberatsa agertzen du, kultura-muga bati dagokiona hain zuzen ere. Euskaltzale guztiak toponimia zale izan dira eta dira, Manu Ruiz Urrestarazuren ustez, eta aipagai izan ditu azken mende honetan gehien nabarmendutakoak, mintzairaren

altxorra azaleratzen lagundu dutenak, Henrike Knörr zenaren lanari aitorten berezia eskainiz.

Gasteizko toponimia

Ekitaldi honetan ere, *Gasteizko Toponimia I / Toponimia de Vitoria I (Ciudad / Hiria)* eta *Gasteizko Toponimia II / Toponimia de Vitoria II (Malizaeza)* izeneko liburuak aurkeztu ditu Euskaltzaindiak. Bi liburuak Euskaltzaindiak argitaratzen duen *Onomasticon Vasconiae* bildumaren 27. eta 28. liburukiak dira, hurrenez hurren. Aurkezpena Jose Luis Lizundia Exonomastika batzordeko buruak eta Gasteizko Toponimia egitasmo buruak eta Elena Martinez Madina liburuen egileak egin dute.

Gasteizko eta Malizaeza merindadeko toponimo historikoak eta gaur egun bizirik dirautenak biltzen dituzten lan horien egileak hauek dira: Henrike Knörr eta Elena Martinez de Madina. Horiekin batera, José Antonio González Salazar, Juan José Galdos, Montserrat Ocio eta Zuriñe Rescalvo ikertzaileek osatu duten taldea aritu da informazioa biltzen. Knörr egitasmoaren zuzendaria zen, eta hil ostean Jose Luis Lizundiak hartu zuen bere gain zeregin hori.

Ekitaldia Xabier Agirre Arabako Diputatu nagusiaren hitzekin amaitu da, 14:00etan.

Andres Urrutia,
euskaltzainburua

Xabier Kintana,
idazkaria